1920-1985 ▫ OPENBARE BIBLIOTHEEK ▫ ZANDVOORT

openbare bibliotheek zandvoort

HEUGENIS VAN ZANDVOORT.

I

Het vurig tweespan, dat den wagen
Voor 't badhuis uit het stof deed dagen,
  Stond naauw onwillig stil
Of hoflijk voerde van de trede
De jonge man zijn gade mede,
  Gedost naar modes laatste gril;
Had zich de schoone les zien geven
Een trap bevallig op te zweven?
  Het viel niet sierlijker te doen;
Hoe jammer dat tot prettig praten
Noch hem noch haar lectuur mogt baten!
Toen op het kleen terras zij zaten,
  Van zoeten kout zelfs geen vermoên.
't Was 't alledaagsche: „Hebt ge ook hinder
„Van togt?" — „Heel weinig, hier nog minder;"
  En straks: „Hoe lastig is die zon!" —
Een pauze, — Jan brak ze af. — „Niet helder,"
Was 't water, en: „niet koel de kelder,"
  „Fi donc! coupé," bleek haar bouillon.

II

Al wand'lend aan den voet der duinen
Verdroten hen de witte kruinen
  Dier „leêge, leêge zee!
Noch in de scheemring van die kolken,
Noch op den lichten zoom dier wolken
  Ging hun verbeelding mijmrend meê!
In schrik bezweem 't verveelziek staren,
Daar rees een hoofd, met blonde haren,
Eens jonglings borstbeeld uit de baren:
  Hoe fier die worstlaar overwon!
En toch door breeder reeks van golven,
Met blinkend schuim al was bedolven,
  Eer kieschheid zelve blozen kon!
Neen, vraag niet of zij zich vermeidden
De tinten-grenslijn te onderscheiden,
  Van hemel en van oceaan,
Om in een stip een schip te ontdekken,
Dat zoete phantasie zal wekken,
  Reeds zijn ze 't huis weer doorgegaan.

III

Daar zweeft hun blik het dorpjen over:
„Een zee van zand en luttel loover,
„Slechts daken rood en zwart!”
Wat aarzlen zij het in te treden,
Te hooren wat er werd geleden,
Te leeren wat er troostte in smart?
Hoe wenschte ik haar te zien bewogen,
Als zag zij al d' ellend voor oogen
Van zoete hoop, zoo vaak bedrogen;
Wanneer, in wilden najaarsnacht,
Een visschers-vrouwtjen, in het midden,
Voor hare onnoozlen poogt te bidden,
En zij, helaas! vergeefs verwacht!
Hoe moest het schouwspel veler prikklen,
Wedijvrend hier de jeugd te ontwikklen
Of ze eindelijk vooruit mogt gaan,
Hem in gepeins zich doen verliezen
Om fluks, beraên, zijn taak te kiezen,
En flink de hand er aan te slaan!

IV

Och, vrome wenschen! — 't Heilig streven
In kennis schaamlen kracht te geven,
Het laat dezulken koel!
Zij zorgt dat om haar kleed van zijde
De kantslip zonder kreukels glijde,
En: „naar de tent,” verkondt zijn doel.
Voort, schimmels, voort! — Hoe arm is weelde,
Waar 't lot wel overvloed bedeelde
Maar 't bij die enkle gave ook liet!
Geen oor verleenend voor de waatren,
Wier donders in de stormen klaatren,
Die in de zon van zege schaatren;
Geen oog voor 't wisslend wolkverschiet!
Er schuilt in alle vreugde en smarte
Een studie voor 't gevoelig harte,
Een les in beeld voor 't peinzend hoofd;
En zucht en zin die op te vatten,
Wie zou ze boven goud niet schatten
Wanneer 't gemoed of geest verdooft!

Het gedicht "Heugenis van Zandvoort",
geschreven in september 1863 is van
E. J. Potgieter (1808 - 1875) uit zijn
"verspreide en nagelaten poëzy
1828-1874 II" (in 1896 uitgegeven).

DE GEWONE MENS

EN

de Gevoelige mens

TE ZANDVOORT

DE GEWONE MENS

'k Wil zondag eens naar Zandvoort gaan;
Want iedereen komt daar;
'k Heb nooit voorheen die toer gedaan:
De zandweg was te zwaar.
'k Wil eens gaan kijken naar het strand
En 't daar gebouwde bad;
'k Heb toch niets beters aan de hand;
't Verveelt mij hier in stad.

DE GEVOELIGE MENS

Heil mij! 'k verlaat de stad, haar zorgen en bezwaren;
En Zandvoorts heilig strand is van mijn tocht het doel.
'k Zal 't Godlijk schouwspel zien van de onbedwingbre baren.
't Genot, dat daar mij wacht, streelt mijn ontvlamd gevoel.

DE GEWONE MENS

Is dat niet Zandvoort in 't verschiet?
Ik dacht het minder groot;
En is daar links het Badhuis niet?
't Ligt, dunkt mij, véel te bloot.
Dat schoorsteenstel staat gek op 't dak;
De vleugels zijn te breed;
't Schijnt vast een tuighuis of barak
Aan wie niet beter weet.

DE GEVOELIGE MENS

'k Heb Zandvoorts duin bereikt; het beeld van vroeger tijden
Vervult mijn ziel geheel, nu ik dit oord begroet.
Wat nood deed niet de orkaan hier vaak de dorpling lijden!
Hoe wreed heeft hier de pest en 't krijgszwaard eens gewoed!

DE GEWONE MENS

Wat equipages zie ik staan!
Wat brille, welk een fleur!
Een vestibule om in te gaan!
Twee knechts aan iedre deur!
Hoe! draperieën in de zaal,
En bloemen aan de entrée;
En kranten, ook in vreemde taal!
Wat valt mij alles mee!

DE GEVOELIGE MENS

Ziedaar het Badhuis dan, dat ieder komt bewondren.
Hoe slecht voegt zulk een pracht bij 't nedrig dorp aan
 't strand!
'k Zoek mij van 't bont gewoel der mensen af te
 zondren,
En druk, in stil gepeins, dit eeuwen heugend zand.

DE GEWONE MENS

Maar 'k vind die koetsjes slecht gebouwd,
 Die ik aan 't strand ontdek;
'k Nam liever ('t is daar minder koud)
 In huis een badvertrek.
Dat is uitmuntend ingericht
 En netjes, zonder zwier;
't Is jammer van dit badgesticht
 Men baadt zich zeldzaam hier.

DE GEVOELIGE MENS

Snelt, kranken! snelt hier aan; hier is herstel te vinden,
't Zij u de badkoets voert in 't lijfversterkend nat,
Of dat ge in huis vertoeft, beschut voor koude en
 winden,
Daar kunst de golven leidt in 't eenzaam kamerbad.

DE GEWONE MENS

Kijk, gindse visser is in nood,
 Die roer en mast verloor;
Zend hem ter hulp de reddingboot:
 Waar dient die anders voor?
Ik hoop, dat hij het strand nog haalt,
 Schoon ik er hard voor vrees;
Dan dient er vast weer geld betaald
 Aan weduw en aan wees

DE GEVOELIGE MENS

Wat schrik! een ranke buis drijft mastloos op de
 golven.
De zeeman snelt ter hulp bij 't bruisen van de vloed;
Hij heeft de kiel bereikt, schier onder 't nat bedolven:
Hier woont menslievendheid, door geen belang
 gevoed.

DE GEWONE MENS

'k Hoor, dat men klaar met eten is;
Dat maakt mij zeer verblijd.
't Is heden vol aan d' open dis;
De zeelucht geeft aptijt.
De spijzen, ons hier voorgezet,
Zijn waarlijk goed van smaak;
Puik zijn de kelder en 't buffet;
De kok verstaat zijn zaak.

DE GEVOELIGE MENS

Ik wil in 's vissers huis zijn vangst en maaltijd delen;
Hij dist mij de aardvrucht voor, op 't zandig duin gepoot.
Geen vorstelijk gerecht kan meer mijn zinnen strelen;
Gulhartigheid geeft waarde aan 't aangeboden brood.

DE GEWONE MENS

't Wordt laat. – 'k Heb van de knecht verstaan,
Dat mij mijn rijtuig wacht.
De zon is reeds aan 't ondergaan;
De torenklok sloeg acht.
Ik nam een dikke sluitjas mee,
En wel op goede grond;
De lucht is koortsig dicht aan zee,
En 's avonds ongezond.

DE GEVOELIGE MENS

Daar zinkt de zon in 't meer en kleurt de westerkimmen;
Terwijl ze een gloed van goud op golf en bergtop strooit.
Ik wil nog eens voor 't laatst het statig duin beklimmen.
'k Vergeet deez' dag vol weelde en zulk een avond nooit.

Het gedicht "de gewone mens en de gevoelige mens te Zandvoort" is van J. van Oosterwijk Bruijn (1794 - 1874) en afkomstig uit de bundel "de boertige zangster" (in 1837 uitgegeven).

ZANDVOORT, — Schoolstraat.

KOLOFON

Deze map is onder auspiciën van het bestuur van de Stichting Openbare Bibliotheek Zandvoort samengesteld in verband met het feit dat 65 jaar geleden, op 29 oktober 1920, de bibliotheek is opgericht. Het ontwerp van de map is van reklamestudio de Zwager te Zandvoort, de lithografie is van Nederlof Repro te Heemstede. Drukkerij Oudt te Zandvoort verzorgde het drukwerk.
Aanvankelijk was de bibliotheek gevestigd aan de Brugstraat 15, boven het NPB-gebouw. Van de omgeving van de Brugstraat is een uit eind 1950 stammende ets gereproduceerd (eigendom van J. G. Wijnbeek) van Wim Steijn, die leefde en werkte in Bentveld (1914 - 1980).
In 1959 betrok de bibliotheek het in de plaats van de School gekomen gebouw aan het Schoolplein (thans VVV-kantoor). Vandaar de prent van de Schoolstraat uit vroeger tijd met zicht op die school.
Sedert juli 1976 is de bibliotheek gehuisvest aan de Prinsesseweg, de vroegere trambaan. De prent op de voorzijde brengt de situatie van eertijds in beeld toen er van bebouwing nog geen sprake was.
Deze prent en de overige prenten, zoals die bij de gedichten, zijn afkomstig uit de kollektie van mevrouw C. E. Kraan-Meeth te Zandvoort.